

slavi, da naj bi se skoro vršil v primernem kraju v Poljski ali v Češkoslovaški Prvi kongres pravnikov slovenskih držav.«

Zatem je prišla na dnevni red zadnja točka sporeda, volitev stalnega odbora. Izvoljeni so bili soglasno: za predsednika dr. Ivo Politeo, predsednik advokatske komore v Zagrebu, za podpredsednika dr. Milan Stojadinović, minister na razpoloženju v Beogradu, in dr. Janko Žirovnik, predsednik advokatske komore v Ljubljani; za ostale člane stalnega odbora: univ. profesor dr. Dragoljub Arandjelović, advokat dr. Vidan Blagojević, oba iz Beograda, univ. profesor dr. Metod Dolenc, namestnik državnega tožilca dr. Hinko Lučovnik in apelacijski sodnik dr. Rudolf Sajovic, vsi iz Ljubljane, min. tajnik dr. Ivo Subotić iz Beograda, ban v pok. dr. Josip Šilović in univ. profesor dr. Srečko Zuglia, oba iz Zagreba. Eno mesto se je pustilo nezasedeno.

Nato se je dr. Šilović, ki je vodil mesto obolelega dr. Arandjelovića plenarno zborovanje, zahvalil vsem, ki so pomogli, da je kongres tako lepo in uspelo dovršil svojo nalogo in s tem zaključil kongres.

Naslednji dnevi so bili določeni razgledovanju Skoplja in bližnje okolice, Južne Srbije z Bitoljem in Ohridskim jezerom ter Kosovega polja.

Dr. R. Sajovic.

Književna poročila.

Andrassy Juraj: Liga Naroda. Njezino ustrojstvo i djelovanje. Zagreb. 1931. Izdanje »Pramatice«. In — 8, 232 strani. Cena ni navedena.

Svetovna vojna tvori važen mejnik na potu k spoznanju, da so narodi in države tesno navezani drug na drugega in da bo njih sožitje zagotovljeno v miru le tedaj, ako njih odnose ne bo urejevala le gola sila, marveč pravo, temelječe na ideji pravičnosti. Ta misel tesnejšega sodelovanja se je udejstvila ob koncu svetovne vojne v izdatni meri z ustanovitvijo Zveze narodov. Razvoj poveljnih mednarodnih odnosov pa je pokazal, da Zn (Zveza narodov) v sedanji obliki ne ustreza vsem splošnim željam narodov in da ne odgovarja vsem potrebam, ki jih ima obsežno in zamotano mednarodno življenje. Iščejo se nove možnosti, kako izpopolniti to trenutno največjo mednarodno organizacijo. V tej smeri so spisi o Zn velikega pomena, predvsem ako niso samo informativni, ampak tudi navajajo posameznike in ljudstvo k temu, da spoznajo neuspehe svojega dosedanjega ravnanja v medsebojnih odnosih in da pripomorejo, da se uveljavi boljši mednarodni red.

Pričujočo knjigo univerzitetnega docenta v Zagrebu, g. Juraja Andrassyja je z veseljem pozdraviti, ker bo razen pravnikov, za katere je v prvi vrsti namenjena, moglo s pridom poseči po njej tudi ne-

pravniško izobraženstvo in ljudstvo. V knjigi je kratek pregled o nastanku in o splošnih pogledih (prvi del), o ustroju (drugi del) in o delovanju Zn (tretji del).

V prvem delu pisatelj podaja kratek oris zgodovinskega razvoja zamisli, da se naj osnuje organizacija sveta, in pa splošne poglede na Zn kot n. pr. pravna narava, načelo soglasnosti, odnos Zn napram nečlanom i. dr. Glede pravne narave je Andrassy menja, da je Zn označiti z »jedinstvenim pojavom nove vrsti« (str. 29.). To bo najbrže poglobitvi razlog, da pisec imenuje ženevsko ustanovo z nedomačim izrazom »Liga naroda«.

V drugem delu je govora o članih in organih Zn, nadalje o Stalnem mednarodnem sodišču v Haagu in o Mednarodni organizaciji dela. Podani so pravni predpisi kakor tudi praksa glede nastanka in prenehanja članstva, ter na kratko so očitane pravice in dolžnosti članov. Sestava, področje in poslovanje Skupščine in Sveta kakor tudi ustroj in delokrog tajništva, ki pomaga tema glavnima organima Zn, so orisani sicer s kratkimi vendar z bistvenimi potezami. Celotno sliko o obsežnosti organizacije Zn ter o njenih nalogah dobimo šele potem, ko se uživimo tudi v ustroj in delovanje številnih in raznovrstnih, potrebam mednarodnega življenja ustrežajočih pomožnih ustanovah Zn kot so razen tehnične organizacije posvetovalni odbori, upravni pomožni odbori in posebne ustanove (n. pr. mednarodni institut za duhovno sodelovanje). Prav hvalevredno je, da avtor v tej zvezi podaja pregled o ustroju in delovanju Stalnega mednarodnega sodišča v Haagu in Mednarodne organizacije dela. Ti dve ustanovi sicer nista organa Zn, vendar sta z njo tesno združena v prizadevanju za istimi smotri. Zveza narodov, Mednarodna organizacija dela in prav posebno Stalno mednarodno sodišče v Haagu so ustanove, v katerih okrilju nastaja in se razvija novo mednarodno pravo.

V tretjem delu prikazuje pisec dosedanje delovanje Zn in sicer, kolikor se nanaša na zagotovitev svetovnega miru in na mednarodno sodelovanje. Ta pregled ni popoln, kar priznava v predgovoru avtor sam, kjer pravi, da so ideološki in organizacijski momenti močneje poudarjeni kot pa tehnične posameznosti in da so zato obširneje obravnavana vprašanja, kjer je več temeljnih predpisov in za katera se javnost bolj zanima. Opis o delovanju Zn z namenom, da se zagotovi svetovni mir, je razdeljen v dva oddelka.

V prvem oddelku je govora o »neposrednih sredstvih«: omejitev oboroževanja in razorožitev, vzajemno jamstvo in pomoč, mirno reševanje sporov, represija vojne. Primeren bi bilo, da bi pisec kot primer orisal katerega izmed ogromnih uspehov (n. pr. rešitev grško-bolgarskega in bolivijsko-paraguajskega spora), s katerimi so bili naporji za ohranitev miru kronani in ki so povzdignili močno ugled Zn in zaupanje narodov v njeno nepristransko in hitro ureditev mednarodnih sporov.

V drugem oddelku so obdelana »posredna sredstva«: javnost in vpis pogodb, revizija pogodb, člen 20. Pakta Zn, zaščita manjšin. Avtor je mnenja, da je mednarodna zaščita manjšin obstajala že pred svetovno vojno (str. 183.). Vendar pa je jako razširjeno mnenje, da je dolgo pred svetovno vojno obstajala le mednarodna zaščita verskih manjšin, da se pa mednarodna zaščita jezikovnih in narodnih manjšin pričinja šele z l. 1919. Materialno pravo zaščite manjšin je prikazano s posebnim pogledom na manjšinsko pogodbo, ki jo je Jugoslavija sklenila dne 10. septembra 1919. (Tu dodajemo, da bi bilo zanimivo, ako bi bil pisec tudi pri

drugih problemih označil zadevna prizadevanja naše države in s tem pokazal, v kako izdatni meri doprinaša k zgradbi organizacije miru v okrilju Zn). Na tem mestu bi bilo želeli vsaj kratkega orisa desetletnega razvoja mednarodnega manjšinskega vprašanja in prikaza tega važnega problema s pravopolitičnega vidika.

Ogromno delo, ki ga goji Zn na polju mednarodnega sodelovanja, je opisano na 10 straneh in skraćeno pod naslovi: kodifikacija mednarodnega prava, delovanje na polju gospodarstva in financ, promet in prevoz, delovanje na zdravstvenem polju, socialno in humanitarno delovanje, intelektualno sodelovanje. Na koncu so omenjene posebne naloge, ki so poverjene Zn in sicer glede mandatov, saarskega ozemlja in Gdanska.

Knjigi je dodano v (srbohrvatskem) prevodu besedilo sedaj veljavnega Pakta Zn.

Svrha in obseg knjige piscu nista dovoljevala, da bi bil v vse podrobnosti in ne samo bolj s pozitivnopravnega stališča, kot je on to storil, ampak da bi bil tudi s političnega vidika prikazal skoro nepregledno vrsto vprašanj, ki se nanašajo na Zn. To pa nikakor ne manjša vrednosti knjige, ki podaja v priročni obliki temeljit in z globokim poznavanjem predmeta napisan pregled označene vsebine. Andrassyjevo delo o Zn je šteti v jugoslovanski strokovni literaturi med najboljša dela te vrste ter jo je vzporediti s tovrstnimi odličnimi spisi drugih narodov. Zato knjigo toplo priporočamo.

Dr. Ivan Tomšič.

Jovanović Stojan: Potsetnik za primenu sudskog krivičnog postupka od 16. februara 1929. g. Beograd, 1931. Izdavačka knjižarnica Gece Kona, Str. XII+199. Cena 40 Din.

Vsako novo delo na polju našega edinstvenega prava toplo pozdravljamo, zlasti pa, če kaže stremljenje, dati praksi enotne smernice. Iz tega vidika gre pisatelju »Potsetnika« gotovo priznanje; kajti kdor bo prečital njegovo delo v namenu, da se hitreje znajde v obilici določb, bo zadovoljen, zlasti pravniki v Srbiji in Črni gori, za katero so pač premnoge določbe »terra nova«. V uvodnem poglavju so navedena glavna načela in pa novote; o nekaterih pravi avtor, da so nepotrebne. Za prečanske pravnike, ki so delovali že preko pol stoletja po Glaserjevem k. pr. r. ali njegovih »derivatih« (Hrvatska-Slavonija, Bosna-Hercegovina), bi mogli navesti še druge novote, s katerimi se bo težko sprijazniti (n. pr. § 338., 6. odst. k. p.). Ne moremo pa slediti Jovanoviću, če očita tistim, ki so zasnovali k. p., da bi bili morali poiskati nek drug zakon za vzornik, a ne bivši hrvatsko-slavonski k. p. Res, da je v edinstvenem k. p. nekaj, skoro bi rekli, sodnikom ne zaupajočih določb, ki gotovo niso praktične. Toda po našem mnenju baš te niso iz bivšega avstrijskega k. pr. r., ampak iz — ogrskega prevzete. V ostalem pa za nas ni dvoma, da bi — od Jovanovića priporočani francoski ali nemški zakon ne zadovoljeval niti v Srbiji, niti v prečanskih krajih, saj se je morala celo porota, ki je v veljavi v Franciji, Nemčiji in Avstriji, žrtvovati na ljubo večji enostavnosti kazenskega postopnika. Da pa je Jovanović nepravilno očital nedoslednost edinstvenemu zakoniku, kaže njegova trditev, da pomeni določba § 273., al. II, in fine, k. p. »znatno odstopanje od optužnog načela«. Če pravi citirana določba: »Kolikor gre za pravno oceno dejanja in za odmero kazni, ni sodišče vezano na tožilčev predlog«, ni to odstop od obtožbenega načela, ampak baš nasprotno: Ta norma je višek navedenega načela. Po njej se namreč

potrjuje, da tožitelj, ki je od sodišča nezavisen, nikdar ne more preganjati »zločinstva« ali »prestopka«, ampak vsekdar le »storjeno dejanje«, sodišče pa ima dolžnost, da to storjeno dejanje v obstoječem obsegu, pa ne manj, ne več, kvalificira in kaznuje ali od obtožbe dejanja oprasha.

Glavni del Jovanovičevega »Potsetnika« je res tako urejen, da v kratkih ekscerptih zakonitih določb osvežuje čitatelju spomin in mu podaja s citati iz zakonika kažipot, kje je »sedes materiae«. Pisatelj je opravil to delo praktično brez pretenzij znanstvene kritike določb, pa tudi brez iztaknitve vrzeli v zakoniku ali posebnih problemov, ki izhajajo iz obilice nanizanih norm. Morda bi bilo za prakso priporočljivo, da bi tupatam v tem pogledu šel globlje. Nekaj primerov! Ali ne bi kazalo, da bi bil že na str. 33., ko govori (netočno!) pod rubriko 2. »privatni tužilac« tudi o zasebnem udeležencu, navedel predpise, kako postane oškodovanec — zasebni udeleženec? To je omenil šele na str. 101! Sicer pa izhaja iz k. p. samega, da šteje tudi zasebni udeleženec med »stranke« (gl. § 269., al. 3. k. p. pod rubriko »VII. Govori strank«). Na str. 48. bi bilo za prakso priporočljivo, da bi se dodalo to, da po sedajšnjih predpisih k. p. zasebni tožilec sploh nima praktične možnosti predlagati sodno preiskavo. Na str. 46. bi bilo vredno pokazati, kako se naj izvršujejo predpisi o osem dnevnem roku za poizvedbe sreskih sodišč ob priporu osumljenca, če predpisuje druga določba, da mora odredbo pripora okrožno sodišče potrditi v štiriindvajsetih urah (ta rok na strani 52., 3. odstavek, ni naveden, dasi je važen). Snov o pravnih sredstvih je obdelana drugače, kakor ostale partije, namreč v obliki razprave (ki je bila že priobčena v Braniču, Beograd). Baš ta oddelek »Potsetnika« pa bi prišel v mnogočem do boljšega izraza, ako bi se bil pisatelj poglobil v književnost o hrv.-slav. k. p. Na vprašanja, ki si jih je avtor stavil glede nepopolnega priziva, bi bil dobil prav določne odgovore. Vrlo važno vprašanje, ali veže pravni nazor, izrečen vsled pravnega sredstva od iudex-a ad quem v njegovi odločbi tudi iudex-a a quo pri novi glavni ali ustni razpravi, na str. 142. ni dobilo nobenega odgovora, dasi se je Markovičev Udžbenik (II. izdaja) o tem dovolj jasno izrazil (po našem mnenju pač nepravilno). »Ugovor zoper obtožnico« je Boža Marković v omenjenem Udžbeniku pravilno označil kot pravno sredstvo vobče, a ne kot redni pravni lek: po našem nazoru ga moramo šteti med pravna pomagala (»Rechtsbehelf«). Stojanović pa se Markovičevi označbi protivi ter je snov o ugovoru zoper obtožnico obdelal odločeno od snovi o obtožnici v poglavju »Pravni lekovi«. Da so v teoriji akti glede vprašanja o pravni funkciji takega ugovora že davno zaključeni v Markovičevem smislu, poznavalcu književnosti, ni treba šele ugotavljati; za prakso seveda Stojanovićev o stališče ne bo imelo slabih posledic. Strinjamo se z njegovo kritiko tehničnih terminov glede revizije in priziva (str. 159.), pogrešamo pa pri tem vendar le razmotrivanja razlogov, ki so vedli do teh nazorov glavnega avtorja k. p., pokojnega dr. N. Ogorelice; najdejo se v Pravnem Pregledu — Beograd let. II., ki ga je Stojanović drugod upošteval. Da bi bili roki za pravna sredstva predolgi, tega mu praktiki, ki niso sodniki, ampak branitelji, ne bodo mogli potrditi. Sicer so se pa ti roki tudi drugod popolnoma obnesli.

Imeli bi še precej pripomb k izvajanjem »Potsetnika«. Ali podane naj zadostujejo. Avtor te knjige, ki je nam slovenskim pravnikom dobro

znan kot bivši glavni tajnik Kongresa pravnikov v Sarajevu, bo spričo tedaj izkazane agilnosti in preudarnosti gotovo že sam iz prakse same našel za eventualno drugo izdajo »Potsetnika« še marsikakšnih izpopolnitev. Za drugo izdajo pa bo pač prilika, ko bo sedajšnje besedilo k. p., ki je tudi po Stojanovičevem mnenju popravkov potrebno, — revidirano. Tedaj pa, izjavlja Stojanović v »Potsetniku« (str. 13), bo imela naša država izvrsten enoten zakon o kazenskem postopniku. Mi bi pa temu dostavili, da bo enotnost šele dosežena, ko bo zadnja stopnja za vso državo eno samo kasacijsko sodišče. **Dr. Metod Dolenc.**

Dr. Čulinović F.: Dušanov zakonik. Štamparija Privrednik, Beograd 1931. Str. 68.

Pisatelj te knjižice je aktiven sodnik, ki smo ga srečali v Slovenskem Pravniku 1931., str. 46, kot pravnega filozofa. To pot se je poskusil na poprišču jugoslovanske pravne zgodovine. Sam pravi, da je bil namen njegovega dela, da po današnji sistemizaciji pravoznanstva pokaže zgradbo Dušanovega zakonika in na ta način napravi njegove norme za bolj pristopne današnjemu svetu (str. 8), kar naj nudi »dokaz naše državničke sposobnosti« (str. 9.). Kar se pa tiče njegove trditve, da »ni u jednom dosadanjem prikazu ovog Zakonika... nije sasvim prikazana cela gradja«..., bi si dovolili pripomniti, da je to resnično samo kolikor je Čulinović proučil srbsko književnost. Sistematičnemu prikazu Dušanovega Zakonika podpisanega poročevalca se pač ne bo dalo oporekati, da ni v njem »prikazana cela gradja... Da je imel Čulinović dober namen, je gotovo. Da je svojo nalogo po svojih najboljših močeh izvršil, mu radi priznamo. Pripomnili pa bi, da precej motijo citacije zakona po izdaji Stojana Novakovića, ne da bi bilo na kateremkoli mestu pojasnjeno, da izvirajo citacije iz različnih prepisov, ki so nastali na različnih krajih ob različnem času. Glede sistema prikazovanja pa smo mnenja, da ni umestno uvrstiti poglavje »Spoljni poslovi« med »Unutrašnja uprava« in »Kaznenopravne odredbe«, dalje da »Sudeoništvo« pač ne zasluži posebnega poglavja izven splošnega dela kazenskega prava. Kazensko formalno pravo je obdelano v poglavju »Sudstvo«, a »Odredbe postopka u gradj. sporovima« se nahajajo na kraju knjižice. Po vsem tem bi ne mogli knjižici prisoditi značaj znanstvene kakovosti, pač bi že radi lepega jezika in jasnega izražanja pisatelja Čulinovića priporočali splošni publikii, zlasti pa slušateljem na pravnih fakultetah, da čitajo Čulinovićevega Zakonik kot nekakšen repetitorij, ki pa se mora študirati roko v roki s tekstom samega zakonika. **Dr. Metod Dolenc.**

Tomšič Ivan: La reconstruction du droit international en matière des traités. Essai sur le problème des vices du consentement dans la conclusion des traités internationaux. Paris, A. Pedone 1931, str. 118, 20 frs.

Docent za mednarodno javno pravo na naši univerzi, dr. Ivan Tomšič obravnava v tej knjigi eno najvažnejših vprašanj javnopravne problematike, ki ni zanimivo samo s teoretičnega stališča, marveč je tudi velike praktične važnosti. Gre namreč za problem nedostatkov privoljenja pri sklepanju mednarodnih pogodb, ki ga avtor skuša rešiti na osnovi novih principov mednarodnega prava. Kakor pravi avtor, so bistveni pogoji za veljavnost mednarodne pogodbe približno isti kakor za dogovor med zasebniki. Vendar se ta analogija ne sme izvesti do kraja, predvsem radi tega, ker ni predvojno mednarodno pravo doseglo one stopnje znanstvene izdelave in praktične učinkovitosti, ki bi ustrezala

tako svojebitni sestavnosti internacionalnega žitja, kakor tudi ideji pravičnosti. Posledica tega je bilo običajno uporabljanje sile pri reševanju mednarodnih sporov. Problem nedostatkov volje v mednarodnih pogodbah je pa v neposredni zvezi s problemom mednarodnega prava sploh in se da rešiti samo, ako postavimo mednarodno pravo na take osnove, ki ustrezajo ideji pravičnosti. Odtod nujna potreba po obnovi mednarodnega prava sploh, o kateri razpravlja avtor v prvem, splošnem delu svoje knjige. Po analizi tehničnih, ekonomskih in političnih faktorjev, ki so vplivali na družabni sestav od početka XIX. stoletja naprej, priha avtor do ugotovitve, da so ti faktorji dovedli v mednarodnih odnosih do stopnjevanja solidarnosti in zavisnosti med civiliziranimi narodi. Manj kot kedaj prej se more država izolirati ali pa zadoščati sama sebi. Ustvarja se tako mednarodna duhovnost, ki mora nadomestiti stari individualizem in duh zavojevanja. Vendar pa avtor pravilno poudarja, da se te ideje o solidarnosti ne bodo mogle uveljaviti in se končno održati, ako se mednarodna duhovnost ne bo osnovala na priznanju objektivnega prava, ki stoji nad posamezniki in nad državami. V tem objektivnem pravu vidi avtor izhodišče za obnovo mednarodnega prava na trdnih, neizpodbitnih osnovah, kajti objektivno pravo, ki stoji nad državo in jo veže v vsej njeni delavnosti, ni samovoljno ustvarjeno, marveč ga država mora priznati: to pravo se ne ustvarja, marveč samo ugotavlja. Brez ideje pravičnosti, ki se odraža v tem objektivnem pravu, je obnova mednarodnega prava nemogoča. (26, 27.) Samo v takem sistemu, ki obseza neke neizpremenljive, vedno in povsod enake, občečloveškemu čutu pravičnosti odgovarjajoče principe (68), bo materialna sila, kakor pravi avtor, v službi prava, bo »pour le droit et non contre le droit« (27).

Na tej osnovi zgrajeno mednarodno pravo pomeni seveda konec vsakega državnega partikularizma in individualizma. Medsebojna zavisnost v mednarodni zajednici zahteva zasledovanje obče dobrobiti in zapostavljanje oddeljenih interesov posamezne države. Principi, na katerih sloni ta nova mednarodna duhovnost, se morajo odražati tudi v mednarodnih pogodbah in dovesti do pravičnejše in z idejo prava skladnejše rešitve problema nedostatkov privoljenja.

Da zahtevajo novi pogoji mednarodnega življenja preosnovo ne samo mednarodnega prava, marveč tudi pravil za presojo nedostatkov privolitve, je pokazal avtor podrobno v drugem delu. Na osnovi številnih, iz politične zgodovine vzetih in zelo zanimivih primerih kaže, kako je bila v prejšnjem pravu sila skoro edino sredstvo za reševanje mednarodnih sporov in kako je predvsem nedostojala neka mednarodna avtoriteta, ki bi stala nad državami in lahko organizirala uporabo mednarodne sile po načinu notranjdržavnega sistema. Iz obdelane doktrine ter prakse držav in mednarodnih sodišč se razvidi, koliko je nesoglasje in kako je predvsem potrebna obnova nauka.

V tretjem delu podaja avtor poskus nove pravne konstrukcije nedostatkov privoljenja pri sklepanju mednarodnih pogodb. Vodilna misel je, da naj pravna konstrukcija temelji na sedanjih spremenjenih pogojih mednarodnega življenja, ne da bi nasprotovala ideji pravičnosti. Idejno izhodišče te pravne konstrukcije je načelo svobodne privolitve, ki izvira iz objektivnega prava in pripada obćim pravnim načelom. V pogledu sile pa nalaga svojebitnost mednarodnega življenja temu načelu neke

omejitve, kar prikazuje avtor na vlogi, ki jo igrajo močnejše države v mednarodni politiki, in na vedno aktualnem vprašanju mirovnih pogodb. Avtor razpravlja nadalje o pravnih pogojih nedostajanja privoljenja v primeru sile, zvižace ali prevare, ter o pravnih učinkih teh dejstev. Končno nam poda jedrnat pregled mednarodnih organov, ki so po pozitivnem mednarodnem pravu poklicani, da rešijo spore iz nedostajanja privolitve (Svet zveze narodov, takozvane Mednarodne upravne komisije, Stalno mednarodno sodišče v Haagu, i. dr.).

Problem nedostatkov privoljenja pri sklepanju mednarodnih pogodb je avtor kot prvi v mednarodnopravni literaturi obravnaval v obliki samostojne monografije. V dosedanjem nauku se je sicer razpravljalo n. pr. o pravni vrednosti sile, to pa nekako mimogrede (n. pr. v kompndijih mednarodnega prava). Radi tega je manjkalo delo, ki bi ta problem vsestransko in sistematično obravnavalo in mu posvetilo ono pozornost, ki jo po svojih dalekosežnih praktičnih posledicah zasluži. Avtor je skrbno zbral dolgo vrsto primerov iz diplomatske zgodovine, ki žarko osvetljujejo dosedanjo prakso držav in teorijo, ki se je zastopala. Prav ti primeri kažejo, kako nujna je potreba po obnovi mednarodnega prava tudi pri sklepanju mednarodnih pogodb. Radi tega so posebno dragocena ona izvajanja, v katerih podaja avtor novo pravno konstrukcijo problema nedostatkov privoljenja na takih osnovah, ki bi — priznane in sprejete od držav kot del pozitivnega mednarodnega prava — v bodoče utegnile preprečiti dosedanjo, na sili slonečo prakso.

Radi tega smo našemu rojaku prav hvaležni, da se je lotil problema, ki je samo na videz suhoparen, v resnici pa teoretsko zelo zanimiv in praktično zelo važen. Znani pravnik Alvar ez je napisal knjigi zelo topel predgovor, v katerem jo predstavlja znanstveni javnosti in čestita avtorju za njegov plemeniti napor. Tem čestitkam se tudi mi v polnem obsegu pridružujemo in iskreno pozdravljamo ta važni prispevek k mednarodnopravni literaturi kot njeno obogatitev in delo, v katerem je znal avtor združiti globoko čuten idealizem in vero v bodočnost mednarodnega prava z bogato in skrbno dokumentacijo. **Boris Furlan.**

Dr. Krbek Ivo: *Zakon o opštem upravnem postopku.* Zagreb 1931. «Obnova». Strani 209. Cena 80 Din.

Stefanović V. J.: *Zakon o opštem upravnem postopku (tekst sa komentarom).* Zagreb 1931. Themis. Strani 397. Cena 90 Din.

V novembru 1930 je bil objavljen in koncem februarja 1931 se je začel izvajati novi zakon o občnem upravnem postopku. S tem zakonom je bila zamašena velika vrzel v naši zakonodaji. Nele da doslej nismo imeli enakih predpisov o upravnem postopku, postopanje državnih upravnih in samoupravnih oblastev v poedinih pokrajinah ali sploh ni bilo urejeno ali pa smo imeli le nekaj raztresenih predpisov o postopku v različnih specialnih upravnih zakonih in v prav pičlih zakonih o nekaterih posameznih vprašanjih postopka. To stanje je bilo za oblastva in za prebivalstvo skrajno neprijetno in se je naš državljan moral čutiti v občevanju z upravnimi oblastvi sploh nekako nesigurnega, a v občevanju z oblastvi v drugih pokrajinah naše države pa kar za tujca.

Še nedavno se je dvomilo, da bi se mogel izdati obči upravni postopnik, ki bi veljal za vse neizvzete slučaje in ki bi se mogel vzporediti s civilnimi in kazenskimi sodnimi postopki. V poslednjih desetletjih na kontinentu krepko se razvijajoča upravnoppravna veda in intenzivno

proučavanje mnogoštevilnih problemov upravnega postopka po odličnih juristih v upravni službi in pri upravnih sodiščih sta omogočili sestavo takih zakonikov. L. 1925 je avstrijska republika uredila upravni postopek in njej sta kmalu sledili češkoslovaška in poljska republika. Na slične upravne postopnike teh držav in deloma na naš civilnopravdni postopnik se v glavnem opira tudi naš zakon o upravnem postopku.

Zbog izredno velikega pomena tega postopnika je v Zagrebu izšlo že dvoje vsega upoštevanja vrednih komentarjev. Še pred uveljavljenjem novega zakona je izdal dr. Ivo Krbeč, profesor upravnega prava na zagrebški univerzi, tolmač k zakonu o občnem upravnem postopku, in par mesecev pozneje so izšla izpod peresa V. J. Stefanovića, upravnega sodnika v Zagrebu, objasnjenja k temu zakonu.

Dr. Ivo Krbeč je znan hrvatski učenjak, ki je jugoslovensko pravno literaturo oplodil že z večjim številom znanstvenih knjig upravno-pravne vsebine. Zlasti sta znani njegovi knjigi »Stranka u upravnem postopku« in »Upravno pravo, uvodna i osnovna pitanja«. Ker je nadalje dr. Krbeč v komisiji za izdelovanje zakona o občnem upravnem postopku sam v najizdatnejši meri sodeloval pri sestavi tega zakona in ker so mu kot bivšemu upravnemu uradniku bila znana tudi vsa v praksi se pojavljajoča vprašanja upravnega postopka pri uporabi raznih upravnih zakonov in v njega poedinih fazah, zbog tega se mu je tolmač tudi zelo posrečil. Umljivo je, da se posamezni paragrafi ne smejo interpretirati zgolj po svojem besedilu, nego da je ves zakon, kakor tudi poedine predpise osvetliti tudi raz višje stališče. Treba je torej tudi teoretičnih razglabljanj o duhu zakona in njegovih bolj ali manj jasno izraženih načelih. Le tako bo upravnemu juristu mogoče tudi v dvomljivih slučajih pravilno zadeti smisel predpisa. Zakon sam ne more predvideti prav vseh možnosti, ki se pojavljajo v upravni praksi. Poleg dolgoletne upravne prakse, ki je pa mlajši upravni uradniki nimajo, in poleg neke, v toku desetletij se razvijajoče nenapisane uradne tradicije, ki je v naši novi državi tudi še ne moremo imeti, pač edinole upravno-pravna veda usposablja upravnega jurista, da tudi v dvomljivih in kočljivih slučajih zakonodavčevi volji ustreže. Te zahteve dobrega tolmačenja se je dr. Krbeč v polni meri zavedal. Obsežno razpravlja o raznih občnih pojmih upravnega prava, kakor n. pr. o stranki, o ustni razpravi, o poravnavi, o dokazih in njihovi oceni, o raznih vrstah in o vsebini upravnih odlokov, o pravnih lekkih (tu se radi instančnega teka navajajo tudi v posameznih pravnih področjih naše države še postoječe razlike v organizaciji zlasti mestnih občin), o odlokih na pritožbe, o izvršnosti in pravni moči in sploh o raznih načelih pri upravnem postopku.

Jovan Stefanović je tudi že dobro znan našim upravnim juristom, ker je izdal že več komentarjev k našim upravnim organizacijskim zakonom in pa zbirko važnejših sodb in odlokov državnega sveta in upravnih sodišč. Drugače nego pri Krbečevem tolmaču je g. Stefanović po zanimivem uvodu najprej tekst celega zakona o upravnem postopku navedel in nato na 140 straneh dodal k večini paragrafov potrebna objašnjenja. Kot bivši političnopravni uradnik in mnogoletni sodnik pri upravnem sodišču v Zagrebu je tudi znal za dosedanje nedostatke upravnega postopka in v predmetnem komentarju pojasnjuje na lahko umljiv način načela in posebnosti zakona o občnem upravnem postopku. Kakor dr. Krbeč tudi g. Stefanović pri komentiranju tega za-

kona ne more pogrešati upravnopravne teorije in je za boljše umevanje novega upravnega postopka podrobneje razkladal o strankah in interesentih, o upravnih odlokih in njegovih bistvenih znakih, o pouku glede pravnih lekov, o pritožbah in njihovi rešitvi, o pravnomočnosti in pridobljenih pravicah ter o generalnih in specialnih upravnih predpisih. So to deloma male zaokrožene razprave, ki jih bo vsak jurist v pridom čital. Dodano je knjigi tudi stvarno kazalo, ki ga pri Krbekovem tolmaču pogrešamo. Brez potrebe pa je založništvo izdalo Stefanovičev komentar skupno z zakonom in pravilnikom o glavni kontroli in še z nekaterimi drugimi predpisi, ki niso v nikakršni notranji zvezi z upravnim postopnikom.

Umljivo je, da se ta ali oni znanstvenik ne bo strinjal z vsemi teoretskimi izvajanji obeh komentatorjev in da se bo ob uporabi novega zakona pojavila potreba, marsikak predpis še z drugega vidika ali pa tudi drugače interpretirati. Vendar to niso hibe, saj se glede mnogih osnovnih vprašanj teoretiki upravnega prava itak nikdar ne bodo v vsem skladali, dalje pa tudi ni komentarja h kakršnemukoli novemu zakonu, ki bi mogel predvidevati vsa vprašanja, ki se bodo v teku prakse pojavila.

Knjigo prav toplo priporočamo.

Dr. Steska.

Dr. Košutić M. — Tumač k zakonu o zemljišno-knjižnim diobarna, odpisima i pripisima i k pravilniku za vodenje zemljišnih knjiga. Tipografija. Zagreb 1931. Str. 424. Cena 100 Din.

Naše novo zemljiškooknjižno zakonodavstvo je završeno, postavljeno je za vso državo na enotno podlago. Dne 19. marca 1931 je bil razglašen še zakon o delitvah, odpisih in prepisih zemljišč, obenem je izšel tudi pravilnik za voditev zemljiških knjig. K obema je napisal tolmač zagrebški univ. profesor dr. Mirko Košutić, ki je izdal lani v oktobru tolmač tudi za zakon o zemljiških knjigah in za zakon o notranji ureditvi, napravi in popravi zemljiških knjig.

Pravilnik sam ne potrebuje preobširnega tolmača. Zato pojasnjuje tudi Košutičev tolmač le res tolmačenja potrebna mesta. Nasprotno pa je tolmač k zakonu o delitvah, odpisih in prepisih zemljišč zelo obširen in izčrpen. Poleg podrobne razlage posameznih zakonitih določb, zlasti njih načel, opozarja pisatelj povsod na razlike nasproti avstrijskemu in bosansko-hercegovskemu zakonu. V uvodu je očrtan na kratko postanek novega zakona, v dodatku pa je prikazano obrazloženje načrta zakona. To pač kaže, da je snov vsestransko obdelana. Praktičnost knjige pa povzdiguje še posebno, da pisatelj povsod tudi navaja, kako morajo biti zemljiškooknjižne vloge opremljene in da dodaje knjigi večje število obrazcev za sestavo zemljiškooknjižnih vlog v stvareh delitev, odpisov in pripisov in tudi obrazce za rešitve teh vlog. Tolmač ne bo zato dobrodošel le pravnikom, marveč se ga bodo s pridom posluževali tudi zemljiškooknjižni uradniki. Knjiga je zato kakor nalašč, da uvede v enotno jugoslovensko zemljiškooknjižno pravo.

Dr. R. S.

Jovanović Stojan: Obrasci za primenu sudskog krivičnog postupka od 16. februara 1929. Beograd. Samozaložba. 1930.

Kratko po izdanju svojega »Potsetnika« je izdal Jovanović pod naznanjenim naslovom zbirko obrazcev h kazenskemu postopniku. Število teh obrazcev je veliko in so podani tako za sodniške rešitve in za vloge strank kakor tudi za pisarniško delo. Oblika teh obrazcev raz-

odeva izdajateljev namen: nuditi pripomoček za enotno uporabo zakona s prinosi, ki so sestavljeni v najkrajši obliki in v čistem jeziku. To se je piscu skoro vsesokoli tudi posrečilo. Seveda je težko dati primere rešitev in sodba in povsem abstraktni obliki. Ako jim ni dan za podlago tudi izmišljen dejanski stan, izgledajo marsikateri obrazci preveč šablonski. V svojem jedru pa so pravilni in je šteti za to te obrazce kot dopolnitev njegovega Potsetnika, ki so kaj pripravni, da uvedejo v prakso novega k. p.

D. R. S.

Dr. Bilimović Aleksander: Kritische und positive Bemerkungen zur Geldwertheorie. II. Teil. Separatni odtisk iz II. knjige, 5. zvezek (1931) »Zeitschrift für Nationalökonomie«. Dunaj, Berlin. Str. 695—732.

Dr. Metod Dolenc: O zahtjevu za ponavljanje krivičnoga postupka. Posebni odtisk iz Mjesečnika 1931., št. 9. Str. 19.

Dr. Solnař Vladimír: L' individualisation de la peine dans la nouvelle législation tchécoslovaque. Posebni odtisk iz »Bulletin« 1931, št. 2, 3. Str. 11.

Maklecov Aleksander: Das neue Militärstrafgesetzbuch Jugoslawiens. Posebni odtisk iz »Zeitschrift für Strafrechtswissenschaft 1931. Str. 819—821.

Razne vesti.

V Ljubljani, meseca novembra 1931.

Kronika društva »Pravnika«. V spomin na pokojnega predsednika dr. D. Majarona je položilo društvo dne 1. novembra 1931 na njegov grob venec z napisom. — Društvu so pristopili naslednji novi člani: dr. Šuc Stane, odvetniški kandidat v Šošanju, dr. Vidoevič Matija, odvetnik v Dubrovniku, dr. Jurković Joso, univerzitetni docent v Ljubljani, Lajovic Anton, apelacijski sodnik v Ljubljani, dr. Visenjak Alojz, odvetnik v Ptuj.

Osebnosti vesti. Za starešino sreskega sodišča v Kranjski gori je postavljen dr. Bregar Stanko. — Postavljeni so: za banskega inspektorja dr. Andrejka Rudolf, za banskega svetnika dr. Maraž Dioniz, za sekretarja v notranjem ministrstvu dr. Šiška Janko, za sreske načelnike dr. Čuš Tina (Krško), Žnidaršič Josip (Ljubljana), dr. Ogrin Fran (Kranj), Voušek Fran (Kamnik), dr. Hacin Lovro (Dravograd), Makar Milan (Maribor, desni breg), za sreska podnačelnika Bavdek Ivan (Kočevje) in dr. Vidic Janko (Logatec); dalje za banskega svetnika pri banki upravi dunavske banovine v Novem Sadu dr. Mlekuž Josip. Postavljena sta: za svetnika pri direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani dr. Kurbus Bogdan, za sekretarja pri upravnem sodišču v Celju dr. Lininger Ivan. — Imenovana sta za notarja dr. Zevnik Anton v Kamniku in Kogej Jakob v Mariboru. — Odvetniško pisarno so otvorili: dr. Mikuletič Fortunat v Celju, dr. Tomišek Gojmir v Višnji gori, dr. Brence Ljudevit v Ljubljani. Preselila sta se z odvetniško pisarno dr. Brajša Stojan v Split in dr. Mojzer Anton v Ljubljano. — Umrli so odvetniki dr. Slavik Edvard, Kvas Miroslav in dr. Jerala Fran.